

ПРИНЦИПИ ВІДБОРУ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Авторка статті зауважує необхідність оновлення змісту мовної освіти іноземних студентів-медиків українських закладів вищої освіти. Оновлення змістового складника системи навчання української мови як іноземної актуалізують такі чинники, як вимоги сучасного інформаційного суспільства до завдань і результатів навчання іноземних мов, сучасні стандарти мовної освіти, умови організації навчання іноземців дисциплін мовного циклу в українських закладах вищої освіти, комунікативні потреби іноземних студентів із новим типом мислення. Основною одиницею навчання української мови як іноземної визнано комунікативний акт, мовними втіленнями якого є дискурсивні речення-висловлення та дискурсивні тексти. Ефективним важелем оновлення змісту мовної освіти іноземних студентів-медиків послугує виявлення оптимальних загальних методичних принципів відбору навчальних матеріалів, тому що саме на основі лінгводидактичних принципів розробляють прийоми освітніх технологій в емпіричній площині методики. У поданій науковій розвідці теоретично обгрунтовано виокремлення принципів відбору змістових компонентів мовноосвітньої системи іноземних студентів закладів вищої медичної освіти, описано експериментальний інструментарій експертної оцінки фахівців-практиків, висвітлено статистичні показники результатів анкетування, здійснено аналіз обговорення запропонованих авторами принципів відбору мовних матеріалів для навчання української мови як іноземної. Ця стаття також ілюструє результати холистичної оцінки експертами ймовірного застосування запропонованих принципів у відборі навчальних матеріалів посібників / підручників, якими користуються в реальному навчальному процесі. Статистичні показники проведеної експертної оцінки засвідчили необхідність удосконалення наявних навчальних посібників / підручників щодо наближення їх до комунікативних потреб сучасних іноземних студентів із кліповим мисленням, вимог сучасних освітніх мовних стандартів, умов організації навчання іноземців дисциплін мовного циклу в українських закладах вищої освіти.

Ключові слова: зміст навчання, експертна оцінка, іноземні студенти-медики, методичний принцип, українська мова як іноземна.

Активне розроблення новітніх технологій навчання української мови як іноземної (далі – УМІ) свідчить про необхідність оновлення навчальних засобів у зв'язку з потребами сучасного інформаційного суспільства та новими вимогами до завдань і результатів навчання іноземних мов. Уважаємо, що не менш важливою в цьому контексті стає необхідність оновлення предметного змісту (у термінології А. Щукіна) мовної освіти іноземних студентів-медиків українських закладів вищої освіти (далі – ЗВО).

Складники вербальної комунікації, які, на нашу думку, мають стати основою для оновлення предметного змісту системи навчання УМІ, описано в наших попередніх публікаціях. Було виявлено такі змістові елементи комунікації, до якої залучають іноземних студентів-медиків у процесі мовної освіти: особистісний рівень – учасники (комуніканти) у соціальній та соціокультурній площині; вербально-когнітивний рівень – комунікативні цілі, які реалізуються через мовленнєві інтенції, стратегії і тактики; мовно-позамовний рівень – дискурс (як утілення мисленнєво-мовленнєвої діяльності учасників комунікативного процесу в мовних формах) [3]. Аналогічні з наведеними рівнями комунікації має її дискретна одиниця – комунікативний акт, орієнтація на яку послугує основою систематизації й оновлення предметно-змістового складника системи навчання УМІ іноземних студентів-медиків, зокрема оновлення сталих методичних принципів відбору навчального мовного матеріалу.

Метою статті є обгрунтування оновлених принципів відбору змістових компонентів системи навчання УМІ іноземних здобувачів вищої медичної освіти, а також висвітлення й аналіз результатів експертної оцінки, за умови визнання комунікативного акту як основної одиниці навчання.

Для досягнення мети доцільно використати такі *методи*:

- теоретичні: аналіз наукових лінгвофілософських, лінгвопсихологічних, теорії мовної комунікації, лінгводидактичних досліджень; систематизація, узагальнення та синтез дійсних визначень змісту та структури комунікативного акту;
- емпіричні: анкетування викладачів УМІ, які працюють з іноземними студентами-медиками, з метою одержання експертної оцінки визначених нами принципів відбору навчальних мовних матеріалів;
- статистичні: статистико-математична обробка результатів експертної оцінки фахівців.

В обгрунтуванні принципів відбору змісту навчання української мови іноземних здобувачів вищої медичної освіти ми дотримувалися настанови Г. Колшанського: «Прагнення мовознавців повинні бути спрямовані на побудову таких моделей, які стоять ближче не до формалізованих (семіотичних) систем, а до функціонування живої мови» [1]. У цьому зв'язку дотримуємося думки, що основною одиницею навчання УМІ має стати комунікативний акт (далі – КА), який, у загальному розумінні, є «концептуально та структурно організованим мовцями фрагментом обміну їхньою комунікативною діяльністю в межах вербального контакту, де предметно-знаковим носієм є дискурс, що спирається на певну комунікативну ситуацію» [2, с. 98]. У про-

цесі навчання УМІ іноземних студентів-медиків КА вербалізується в дискурсивному висловленні та дискурсивному монологічному / діалогічному тексті.

Найголовнішим фундаментальним принципом відбору навчальних дискурсивних текстів уважаємо *ураховання потенційної здатності такого тексту реалізувати комплекс змістово-структурних складників КА* (комунікативні потреби, соціально-статусні характеристики учасників; лінгвоментальні структури; комунікативні інтенції, стратегії, тактики; тематично-ситуативна, хронотопна, жанрова, мовно-стилістична відповідність). Цей загальний принцип реалізуватиметься через часткові принципи, теоретичне обґрунтування яких наведено далі.

Уважаємо, що першочергово навчальні дискурсивні тексти повинні мати комунікативну цінність. Тобто під час відбору аутентичних дискурсивних текстів або створення навчальних дискурсивних текстів для мовної освіти іноземних студентів необхідно орієнтуватись на відповідність комунікативно-ситуативним темам і комунікативним ролям залежно від етапу навчання та рівня володіння мовою. Наприклад, для іноземних студентів українських медичних ЗВО доцільно орієнтуватись на стандартизовані вимоги до рівня володіння українською як іноземною B2 [7]. Отже, перший принцип відбору навчальних матеріалів – принцип *відповідності актуальним комунікативно-ситуативним темам і комунікативним ролям*.

У типових ситуаціях спілкування учасники комунікативної події послугуються обмеженим жанровим репертуаром. Тому у відборі навчальних дискурсивних текстів варто враховувати жанрову типологію. Наприклад, доцільно обирати такі жанрові форми, як усні монологічні висловлення-роздуми, письмовий опис історії хвороби, формальний діалог – розпит хворого, формальний діалог – дискусія фахівців, усні монологічні інструкції для хворого, письмові монологічні рекомендації та рецепти. У цьому зв'язку можемо визначити *принцип відповідності актуальній жанровій типології*.

У кожному дискурсивному тексті реалізуються комунікативні наміри мовців. Наприклад, необхідними мовленнєвими інтенціями учасників комунікативної події професійного консиліуму є такі: привітання / прощання встановлення контакту, представлення себе й інших, подяка / вибачення, запит інформації, вираження припущень, наведення аргументації, вираження умови та наслідку, вираження висновку, вираження поради / рекомендації. Урахування наявності в навчальних дискурсивних текстах актуальних для певного КА мовленнєвих інтенцій потенційно активує мотивацію до навчання іноземної мови, тому для відбору змісту іншомовної освіти наступним має стати *принцип актуалізації у змісті тексту необхідних комунікативних намірів*.

Будь-які комунікативні наміри на мовному рівні навчального дискурсивного тексту кристалізуються через лексичні одиниці та граматико-синтаксичні структури. Для визначення наступних принципів необхідно проаналізувати розроблені теорією навчання іноземних мов принципи відбору навчальних лексичних і граматичних засобів.

Загальновідомо, що мета відбору лексики для занять з УМІ – це визначення такого дозованого мінімуму слів, який має бути засвоєний іноземними студентами за відведений час у межах одного заняття та розподілений на комплекс занять у межах вивчення однієї теми. Створення таких мінімумів здійснюється на тлі загальної кореляції з відбором навчальних лексичних мінімумів відповідно до опанування УМІ на необхідному рівні (у нашому випадку B2). Як зазначає А. Щукін, «під час укладання лексичних мінімумів фахівці керуються спеціально виробленими принципами, під якими розуміють вимірвальні ознаки оцінки лексичних одиниць, залучених до таких мінімумів» [6, с. 110]. За характером таких оцінних ознак усі принципи доцільно розділити на три групи: статистичні, лінгвістичні та методичні. Зазначимо, що на підставі власного досвіду викладання УМІ для іноземних студентів-медиків можемо визначити методичну цінність описаних А. Щукіним принципів відбору лексичних і граматичних навчальних мінімумів.

Урахування статистичних принципів частотності, поширеності, уживаності, необхідності дозволить відібрати з навчальною метою лексичні одиниці, які є найчастіше уживаними носіями мови та найбільш необхідними для актуалізації всіх параметрів позамовного контексту певної комунікативної події, відбитої в дискурсивному тексті. Урахування лінгвістичних принципів узгодженості, стилістичної необмеженості або, навпаки, маркованості, семантичної цінності, полісемії словотвірної цінності дозволить відбирати функційно значущі лексичні одиниці. Урахування методичних принципів відповідності темі спілкування, відповідності рецептивного сприйняття або продуктивного уживання дозволить систематизувати лексичні одиниці та розподілити залежно від програмного часового квантування теми практичного заняття з УМІ.

Зазначимо, що необхідні навчальні дискурсивні тексти мають бути лексично насичені згідно з переліченими принципами відбору навчальної лексики. Отже, наступний методичний принцип відбору змісту мовної освіти – *актуальна статистична, лінгвістична, методична лексична насиченість навчального дискурсивного тексту*.

Грамматичні засоби спілкування (словотвірні, морфологічні, синтаксичні) – це мовні одиниці, які є водночас носіями граматичних властивостей української мови та засобом вираження морфограматичних значень і синтаксичних зв'язків [7], знання яких та вміння користуватися якими забезпечить уникнення комунікативних невдач серед учасників комунікативної події. Традиційно граматику виокремлюється в самостійний аспект навчання іноземної мови [6]. Уважаємо, що виокремлення наступного принципу відбору змісту мовної освіти дозволить фахівцям-практикам реалізувати основні положення так званої «теорії комунікативної граматики», розроблені Ю. Пасовим [4], а в іноземних студентів-медиків активує мотивацію до навчання УМІ.

Відповідно до панівного в сучасній методиці викладання іноземних мов флективного типу свідомо-практичного методу, засновником якого був Б. Беляєв, «вирішальним фактором навчання має стати іншомовно-мовленнєва практика, а практиці обов'язково повинне передувати ознайомлення суб'єктів навчання з теоретичними мовними відомостями» [6, с. 137]. Примітним є те, що, за нашими спостереженнями, у більшості навчальних посібників такі теоретичні відомості граматичного аспекту мови подаються у вигляді мовних зразків – речень, які демонструють функційні особливості граматичної системи мови флективного типу. Опанування граматичного змісту УМІ передбачає просування від знань комунікативно-функційних особливостей граматико-синтаксичних мовних форм до мовленнєвих навичок і вмінь, а основною навчальною одиницею (згідно з текстоцентричним підходом до навчання УМІ), є текст, на основі якого здійснюються формування й розвиток зазначених навичок і вмінь. Традиційно для методики навчання УМІ ХХ століття у відборі навчальних текстів визначено принцип рівневої (мається на увазі рівень володіння мовою) граматичної відповідності морфосинтаксичних структур навчального тексту.

Досвід нашої практичної діяльності та науково-теоретичне осмислення реальних практичних занять з УМІ свідчать, що застосування зазначеного методу навчання іноземної мови та відповідного принципу відбору мовних матеріалів повною мірою не є ефективним. На нашу думку, ця ситуація зумовлена такими чинниками: по-перше, зміною особливостей когнітивних процесів сприйняття та засвоєння інформації сучасною молоддю із кліповим мисленням (що потребує переорієнтації з лінійно-послідовної презентації знань на блоково-кластерну); по-друге, об'єктивними умовами організації навчального процесу в українських ЗВО, коли відбувається глобальне скорочення гуманітарного складника освіти, зокрема суттєве скорочення аудиторних годин навчання УМІ. Наведені чинники спонукають до пошуку нових шляхів забезпечення ефективності навчального процесу та збереження якісних показників. Уважаємо, що першочергово це необхідно зробити на змістовому рівні мовної освіти, особливо іноземних студентів-медиків, тому що якість їх фахової підготовки безпосередньо залежить від їхніх комунікативних умінь. Уважаємо, що трансформація традиційного принципу рівневої граматичної відповідності морфосинтаксичних структур навчального тексту впливатиме на подолання зазначеної суперечності.

Пропонуємо для презентації граматичного аспекту навчання УМІ використовувати не будь-які структурно відповідні речення, а потім тексти, а речення-висловлення, тексти-висловлення (які ми називаємо дискурсивними текстами), тобто ті речення, у яких за допомогою функційних властивостей граматичних структур, і ті тексти, у яких за допомогою функційних властивостей синтаксичних структур реалізовано один або комплекс комунікативних намірів, актуальних для теми, ситуації, комунікативних ролей тощо. Ефективність такої методичної пропозиції доведено результатами експериментального навчання іноземних здобувачів вищої медичної освіти.

Отже, необхідно визначити ще один принцип відбору змісту мовної освіти – *принцип урахування здатності морфограматичних та синтаксичних структур навчальних дискурсивних текстів реалізовувати комунікативні наміри, актуальні для комунікативних потреб контингенту суб'єктів навчального процесу, етапу навчання, рівня володіння мовою.*

З метою здійснення об'єктивного аналізу доцільних принципів укладання змісту мовної освіти іноземних здобувачів вищої медичної освіти було залучено викладачів-практиків. Експертну оцінку принципів відбору навчальних мовних матеріалів здійснювали фахівці-викладачі УМІ кафедри мовної підготовки І Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (28 осіб), кафедри мовної підготовки Запорізького державного медичного університету (15 осіб), кафедри мовної підготовки іноземних громадян Сумського державного університету (10 осіб), Навчально-наукового центру з підготовки іноземних громадян Української медичної стоматологічної академії у місті Полтаві (5 осіб).

Експертам-фахівцям було запропоновано анкетування, завдання якого полягало в з'ясуванні їхніх поглядів на такі чинники: 1) усвідомлення необхідності використання спеціальних принципів у відборі навчальних матеріалів для сучасних студентів-іноземців зі специфічним, порівняно з попередніми поколіннями, кліповим мисленням; 2) загальна оцінка наявних навчальних посібників щодо їхньої відповідності комунікативним потребам іноземних студентів, вимогам новітніх мовноосвітніх стандартів, умовам організації навчання іноземців дисциплін мовного циклу в українських ЗВО; 3) загальна оцінка ймовірного застосування запропонованих в анкетах принципів у відборі навчальних матеріалів посібників / підручників, якими користуються в навчальному процесі.

Незважаючи на те, що більшість експертів визначили необхідність запропонованих нами принципів відбору мовних матеріалів для навчання УМІ іноземних студентів-медиків, деякі зазначили часткову важливість дотримання принципу врахування потенційної здатності навчального дискурсивного тексту реалізувати комплекс змістово-структурних складників КА та принципу відповідності актуальній жанровій типології. Ми вважаємо ці принципи інваріантними, тому що вони забезпечать концентричність і контекстність навчальних матеріалів, що сприятиме інтенсифікації та динамізму навчального процесу, необхідних для сучасних студентів із кліповим мисленням.

Експерти-фахівці додатково зазначали важливість таких принципів: автентичності текстового матеріалу, новизни та сучасності, доступності навчального текстового матеріалу, посиленості, соціокультурної цінності. Уважаємо, що ці принципи слушно конкретизують запропонований нами принцип урахування потен-

ційної здатності навчального дискурсивного тексту реалізувати комплекс змістово-структурних складників КА. Також респонденти зазначили доцільність застосування принципів міжпредметної координації, систематичності та послідовності введення навчального матеріалу. На нашу думку, дотримання останніх є важливим для структурування відібраних мовних матеріалів.

Висновки. Отже, результати експертної оцінки визначили доцільність використання обґрунтованих у нашому дослідженні принципів урахування потенційної здатності навчального дискурсивного тексту реалізувати комплекс змістово-структурних складників КА; відповідності актуальним комунікативно-ситуативним темам і комунікативним ролям; відповідності актуальній жанровій типології; актуалізації у змісті навчального дискурсивного тексту необхідних комунікативних намірів; статистично-лінгвістично-методичної лексичної насиченості навчального дискурсивного тексту; урахування здатності морфограматичних та синтаксичних структур навчальних дискурсивних текстів реалізовувати комунікативні наміри, актуальні для комунікативних потреб суб'єктів навчального процесу, етапу навчання, рівня володіння мовою. Холістична оцінка експертами-фахівцями навчальних матеріалів, які використовують для навчання УМІ іноземних студентів-медиків, виявила необхідність удосконалення наявних навчальних посібників / підручників щодо наближення їх до комунікативних потреб сучасних іноземних студентів із кліповим мисленням, вимог сучасних освітніх мовних стандартів, умов організації навчання іноземців дисциплін мовного циклу в українських ЗВО.

Аналіз результатів проведеного анкетування доводить актуальність нашої вихідної гіпотези про те, що нова комплексна комунікативна одиниця навчання – комунікативний акт – дозволить у майбутньому створити новітню систему навчання УМІ іноземних здобувачів вищої медичної освіти, яка відповідатиме вимогам сучасних стандартів мовної освіти, умовам організації навчання іноземців дисциплін мовного циклу в українських ЗВО, комунікативним потребам іноземних студентів із новим типом мислення. Теоретичне обґрунтування й опис експериментальної перевірки новітньої моделі навчання УМІ іноземних студентів-нефілологів – це перспектива проведення нашої наукової розвідки.

Використана література:

1. Колшанский Г. Соотношение субъективных и объективных факторов в языке. Москва, 2005. 232 с.
2. Куранова С. Основы психолінгвістики : навчальний посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2012. 208 с.
3. Кушнір І. Комунікативний акт як основна одиниця навчання української мови як іноземної. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки* : збірник наукових праць. Харків, 2020. № 36. С. 131–148.
4. Пассов Е. Принципы иноязычного образования, их система и иерархия: *Материалы к докладу на XIII Конгрессе МАПРЯЛ, Гранада, Испания, 13–20 сентября 2015 г.* Липецк, 2015. 143 с.
5. Стандартизовані вимоги: рівні володіння українською мовою як іноземною А1 – С2. Зразки сертифікаційних завдань : посібник. Київ, 2020. 186 с.
6. Щукін А. Обучение речевому общению на русском языке как иностранном : учебно-методическое пособие для преподавателей русского языка как иностранного. Москва, 2012. 784 с.
7. Яшенкова О. Основы теории мовної комунікації : навчальний посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 312 с.

References:

1. Kolshanskii, G. V. (2005). Sootnoshenie subektivnyh i obektivnyh faktorov v yazyke [The Interrelation of Subjective and Objective factors in Language]. Moscow: Nauka. 232 p. [in Russian].
2. Kuranova, S. I. (2012). Osnovy psikholinhvistyky: navch. posib. [Fundamentals of Psycholinguistics: a textbook]. Kyiv: VC «Academya». 208 p. [in Ukrainian].
3. Kushnir, I. M. (2020). Komunikativnyi akt yak osnovna odynitsia navchannia ukrainskoi movy yak inozemnoi [Communicative Act as the Main Unit of Teaching Ukrainian as a Foreign Language]. *Zbirnyk naukovykh prats. Vyklydannia mov u vyshchyykh navchalnykh zakladakh osvity na suchasnomu etapi. Mizhpredmetni zviyazky. Naukovi doslidzhennia. Dosvid. Poshuky* [Collection of research papers. Teaching Languages at Higher Institutions at the Present Stage. Interdisciplinary Relations. Scholarly Studies. Experience. Researches]. Kharkiv: V. N. Karazin Kharkiv National University, № 36, P. 131–148. [in Ukrainian].
4. Passov, E. I. (2015). Principy inoyazychnogo obrazovaniya, ih sistema i ierarhiya: *Materialy k dokladu na XIII Kongresse MAPRYAL (Granada, Ispaniya, 13–20 sentyabrya 2015 goda)* [The Principles of Foreign Language Education, Their System and Hierarchy: Contributions to the Report at the XIII Congress MAPRYAL (Granada, Spain, 13–20 September 2015)]. Lipetsk. 143 p. [in Russian].
5. Shchukin, A. N. (2012). Obuchenie rechevomu obsheniyyu na russkom yazyke kak inostrannom: ucheb.-metod. pos. dlya prepodavatelej rus. yaz. kak inostr. [Teaching Verbal Communication in Russian as a Foreign Language: teaching aid for teachers of Russian as a foreign language]. Moscow: Rus.yaz. Kursy. 784 p. [in Russian].
6. Standartyzovani vymohy (2020): rivni volodinnia ukrainskoio movoio yak inozemnoiu A1 – S2. Zrazky sertyfikatsiinykh zavdan: posibnyk [Standardized Requirements: Levels of Proficiency in Ukrainian as a Foreign Language A1 – C2. Examples of Certification Tasks: a textbook]. Kyiv: Firma «INKOS». 186 p. [in Ukrainian].
7. Yashenkova, O. V. (2010). *Osnovy teorii movnoi komunikatsii: navch. posib.* [Fundamentals of the Theory of Language Communication: a textbook]. Kyiv: VC «Academya». 312 p. [in Ukrainian].

Kushnir I. M. Principles of selection of learning content Ukrainian language for foreign applicants of higher medical education institutions

The author of this article point to the need to update the content of language education of foreign medical students of the Ukrainian higher education institutions. Updating the content component of the Ukrainian language teaching system as a foreign language foregrounds the following factors: the demands of a contemporary information society for the tasks

and results of foreign language teaching, modern standards of language education, conditions for the teaching process organization of language disciplines to foreign students of the Ukrainian higher education institutions, and communicative needs of foreign students with a new mindset. An act of communication is considered to be the basic unit of teaching Ukrainian as a foreign language, which linguistic incarnations are discourse sentence expressions and discourse texts. An effective updating enabler of a language education content of foreign non-philological students is to identify most suitable general methodological principles for the selection of teaching materials. Techniques of educational technologies in the empirical spectrum of methodology are developed precisely in terms of linguodidactic principles. The present research theoretically substantiates the distinction of the selection principles for the content components of a language education system of foreign medical students. It describes the array of experimental tools for the expert assessment of practitioners as well as highlights statistical indicators of the survey results. The article also analyzes the discussion of the principles proposed by the authors for the selection of language materials for teaching Ukrainian as a foreign language medical students. This article also exemplifies the results of a holistic assessment by experts of a probable application of the principles suggested in questionnaires on the selection of learning materials for textbooks / manuals that are used in the actual learning process. Statistical indicators of the imparted expert evaluation have verified the relevance to improve existing textbooks / manuals and bring them closer to communicative needs of modern foreign students with mosaic thinking, the requirements of up-to-date educational language standards, and conditions for the teaching process organization of language disciplines to foreign students of the Ukrainian higher education institutions.

Key words: academic content, expert assessment, foreign non-philological students, methodological principle, Ukrainian as a foreign language.

УДК 378:[37.091.12.011.3-051:796]

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.76.23>

Лазоренко С. А.

ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Новітні тенденції соціуму потребують розвитку системи освіти, зокрема підготовки майбутніх фахівців фізичної культури та спорту (ФКіС) на засадах інформаційних технологій, створення та функціонування належного високотехнологічного та високоякісного інформаційно-освітнього середовища. Його значення останнім часом зростає і якісно впливає на процес формування та розвитку інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців фізичної культури та спорту. У складі глобального освітнього простору виділяють єдиний простір системи освіти, до якого як складник входить інформаційно-освітнє середовище закладу вищої освіти, яке являє собою сукупність інформаційного, технічного, навчально-методичного забезпечення з налагодженими зв'язками і пов'язує суб'єктів освітнього процесу. Інформаційно-освітнє середовище закладу вищої освіти варто сприймати як інтеграцію електронного кампуса закладу освіти, засобів управління освітнім процесом, педагогічних технологій, покликаних формувати інтелектуально розвинену творчу особистість фахівця фізичної культури та спорту, який володіє необхідним рівнем інформаційно-цифрової культури, професійних знань, умінь і навичок для успішного життя і майбутньої професійної діяльності в інформаційному суспільстві. Інформаційно-освітнє середовище включає бібліотеку електронних освітніх ресурсів (електронні підручники, посібники, методичні рекомендації, словники, довідники, лабораторні практикуми), які: розподілено за галузями; побудовано на основі Web-технологій; можуть використовуватися за різних організаційних форм навчання; передбачає наявність довідково-пошукової системи; має репозитарій зовнішніх електронних ресурсів. Це передбачає організацію професійної підготовки як активного процесу здобуття знань, що дають змогу розвиватись та формувати більш високий рівень розуміння й усвідомлення явищ, процесів, об'єктів, що вивчаються, в умовах об'єднання інформаційних ресурсів і спільної діяльності для досягнення мети.

Ключові слова: інформаційно-освітнє середовище, професійна підготовка, майбутні фахівці фізичної культури та спорту, інформаційно-цифрова культура.

Глобалізаційні й інтеграційні процеси в українському суспільстві, динамічний розвиток технологій, становлення інформаційного суспільства охоплюють усі сфери діяльності людини, зокрема й галузь освіти, що базується на масовому впровадженні комп'ютерної техніки та використанні мережі Інтернет в закладах освіти. Сучасна система освітнього процесу не може залишитися осторонь від глобального процесу інформатизації суспільства й освіти. Новітні тенденції соціуму вимагають розвитку системи освіти, зокрема підготовки майбутніх фахівців фізичної культури та спорту (далі – ФКіС) на засадах інформаційних технологій, створення та функціонування належного високотехнологічного та високоякісного інформаційно-освітнього середовища. Його значення останнім часом зростає і якісно впливає на процес формування та розвитку інформаційно-цифрової культури майбутніх фахівців ФКіС.

Завданням інформаційно-освітнього середовища (далі – ІОС) є докорінна модернізація технологічної складової частини системи освіти та здійснення переходу до відкритої освітньої системи. У складі глобального